

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

ПУШКАР О. І.

доктор економічних наук

ПЛЕТНЬОВ О. І.

аспірант

Харків

На сучасному етапі розвитку економіки України важливу роль набуває стратегічне управління. Адже успіх підприємства на ринку залежить від правильно та чітко сформованої стратегії діяльності та позиціонування підприємства. Одним з основних факторів, який дозволяє підприємству отримати ключові переваги над конкурентами, є інвестиційна політика. Вона становить окремий вид організаційних змін. Це обумовлено тим, що без системного, методичного та наукового підходу ефект впровадження організаційних змін буде незначний.

Різні аспекти теорії та практики управління організаційними змінами та формування стратегії підприємства є предметом наукових досліджень зарубіжних і вітчизняних вчених: Ансоффа І., Гольдштейна Г. Я., Гриньової В. М., Друкера П., Завліна П. Н., Мойсеєнка І. П., Сиволапа Л. А. та ін. Але дослідження, спрямовані на створення підходу до формування інвестиційної політики як складової організаційних змін, не знайшли достатнього опрацювання в наукових публікаціях. Тому розробка підходу до управління інвестиційною політикою та його впровадження на вітчизняні підприємства залишається актуальною науковою проблемою.

Метою роботи є аналіз існуючих напрямів формування інвестиційної політики як інструмента проведення організаційних змін та формування на цій основі вимог до залучення інвестицій українськими підприємствами з урахуванням особливостей сучасного етапу розвитку вітчизняної економіки.

Сучасні тенденції розвитку стратегічного управління свідчать про те, що ефективне функціонування підприємств залежить від багатьох факторів. Російський вчений Гольдштейн Г. Я. в своїй роботі «Глобальний стратегічний інноваційний менеджмент» [1] робить акцент на необхідності проведення інноваційної інвестиційної політики. При цьому він виділяє два типи інновацій: впровадження інновацій в бізнес з метою підвищення ефективності функціонування та інновації як бізнес (наукові, науково-технічні результати, які використовуються як нововведення на інших підприємствах). Тобто він виділяє два типи інноваційних підприємств: підприємства, які створюють інновації, та підприємства, які користуються ними. При цьому перший тип підприємств за рахунок використання інновацій досягає конкурентного положення на ринку.

Актуальними і на теперішній час залишаються висновки американського вченого Ансоффа І., який у своїй праці «Стратегічний менеджмент» [2] доводить необхідність інвестування в НДВКР. При цьому він виділяє галузі, яким притаманна найбільша та найменше доля витрат на НДВКР. Також Ансофф І. виділяє необхідності приділення уваги процесу управління підприємствами. Це обумовлено тим, що інвестиції несуть за собою велику відповідальність та потребують постійного моніторингу з боку керівництва підприємств та в разі необхідності – оперативного реагування. Адже неправильно інвестовані кошти можуть нанести значну шкоду підприємству.

Російський учений Завлін П. Н. у своїй роботі «Основи інноваційного менеджменту» [3] відзначає необхідність інтеграції науки та виробництва. Адже це дає змогу в деякій мірі вирішити питання ефективності наукових досліджень. Ефективність проведених досліджень, які по суті є інвестиціями, визначається шляхом їх впливу на продукцію, що виготовляється (зниження собівартості, підвищення експлуатаційних характеристик) або вартістю реалізації отриманих результатів (ноу-хау).

Таким чином, аналіз існуючих підходів свідчить про необхідність інноваційної діяльності. При цьому інноваційно-інвестиційна діяльність повинна бути основою сформованої стратегії. Проте, незважаючи на ефективність розглянутих методів, їх використання в умовах України є досить важкою.

Це обумовлено особливостями інвестиційного клімату в Україні. Український вчений Сиволап Л. А. у своїй роботі «Особливості інвестиційної політики України на сучасному етапі» [4] виділяє наступні особливості інвестиційного клімату України: відсутність необхідної соціально-економічної інфраструктури, зменшення динаміки та обсягу інвестиційних вкладень з боку вітчизняних та іноземних інвесторів, збереження вкрай низького рівня реінвестування національної економіки, скорочення частки нематеріальних активів у структурі іноземного капіталу.

Вітчизняний вчений Гриньова В. М. у своїй роботі «Інвестування» [5] робить акцент на необхідності комплексного підходу під час інвестування коштів іноземними фірмами. При цьому особлива увага приділяється необхідності створення державної інстанції, яка б контролювала процес залучення іноземних коштів. Адже дуже часто трапляються ситуації по залученню інвестицій в екологічно небезпечні та сумнівні з господарського погляду виробництва.

Інший вітчизняний вчений Мойсеєнко І. П. у своїй роботі «Інвестування» [6] акцентує увагу на створенні узгодженої методики формування пріоритетів підприємства, основою яких є орієнтація на здобуття кінцевого результату. При цьому оцінку впливу інвестиції необхідно робити на основі аналітичної інформації.

Базуючись на дослідженні праць закордонних та вітчизняних вчених, можна зробити висновок, що українським підприємствам, з одного боку, можна та необхідно використовувати розроблені підходи, з іншого, – необхідно їх погодження та детальний відбір. Особливої уваги потребує той факт, що ведення інвестиційної політики пов'язано з організаційними змінами, запорукою ефективності яких є їх відповідність сучасним вимогам інвестиційного клімату. Відповідність інвестиційної політики вимогам до проведення організаційних змін дозволить вітчизняним підприємствам ефективніше використовувати інвестиційні кошти.

Аналіз світового досвіду ведення інвестиційної діяльності та виявлені особливості вітчизняної інвестиційної політики й ураховані вимоги до проведення організаційних змін дозволяють зробити висновок про те, що інвестиційна політика вітчизняних підприємств повинна мати інноваційний напрям. Інвестиції в інновації необхідно розділяти за категоріями та напрямками.

Базуючись на проведеному дослідженні автори роблять висновок, що інвестиції в інновації необхідно розділяти на 2 складові: інвестиції в технологічну частину підприємства та інвестиції в організаційну складову підприємства. Інвестиції в технологічну частину дозволяють автоматизувати виробництво, підвищити продуктивність праці, якість виготовленої продукції, зменшити вплив людського фактору на якість та загальний обсяг продукції. Для формування інвестиційної політики як інструмента організаційних змін перш за все необхідно приділяти увагу переходу до економіки знань, тобто до формування основного капіталу підприємства за рахунок персоналу та знань. Наступне – це фінансування наукоємних фундаментальних досліджень, яке дозволить підприємству перейти на новий рівень та стати не тільки виробником продукції, але й генератором нових знань. Інвестування в освітню систему для створення кваліфікованих кадрів, які будуть реалізовувати отримані знання шляхом проведення наукових досліджень. Також під час залучення закордонних коштів необхідно приділити значну увагу детальному аналізу напрямів інвестування з метою запобігання інвестування в екологічно небезпечні виробництва. Особливої уваги заслуговує факт аналізу

інформації до та після проведення інвестицій. Це дозволить зробити правильні висновки щодо ефективності залучених коштів. Ураховавши всі вищезазначені фактори, вітчизняні підприємства зможуть використовувати залучення іноземних коштів більш ефективно.

Таким чином, ефективність функціонування підприємства на ринку залежить від правильно та чітко сформованої стратегії діяльності та позиціонування підприємства. Інвестування як один з інструментів організаційних змін має значну вагу у реалізації стратегії підприємства. Одним із ключових факторів, який дозволяє підприємству отримати ключові переваги над конкурентами, є інвестиційна політика. При цьому акцент необхідно робити на інновації, адже саме інновації є одним з факторів формування конкурентних переваг. Проведене дослідження дозволило обґрунтувати пріоритетні напрями формування інвестиційної політики як інструмента проведення організаційних змін та сформуванні на цій основі вимоги до залучення інвестицій українськими підприємствами.

Подальші дослідження будуть спрямовані на розробку моделі інвестиційної політики, як інструмента організаційних змін. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Гольдштейн Г. Я. Глобальный стратегический инновационный менеджмент [Электронный ресурс] / Гольдштейн Г. Я.– Режим доступа: <http://www.aup.ru/books/m61/1.htm>.

2. Ансофф И. Стратегический менеджмент. [Электронный ресурс] / Ансофф И.– Режим доступа: <http://mg.edu.ru/3-59.php>.

3. Завлин П. Н. Основы инновационного менеджмента. [Текст] / Завлин П. Н. // Основы инновационного менеджмента.– М.: – Экономика, 2000.

4. Сиволап Л. А. Особливості інвестиційної політики України на сучасному етапі. [Електронний ресурс] / Сиволап Л. А.– Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/pips/2011_2/tom2/646.pdf.

5. Гриньова В. М. Інвестування. [Електронний ресурс] / Гриньова В. М.– Режим доступу: pidruchniki.com.ua/13560615/investuvannya/zaluchennya_inozemnogo_kapitalu.

6. Мойсеєнко І. П. Інвестування. [Електронний ресурс] / Мойсеєнко І. П.– Режим доступу: http://pidruchniki.com.ua/13761025/investuvannya/napryamki_investuvannya#817.